

Baltic Agro

KASVATUSJUHS

Tomatid

BALTIC AGRO
kasvata
ise
SINUGA AIAS

03

2024

TOMATI KASVATUSJUHIS

Tomat (*Lycopersicon esculentum*) on väga valgusnõudlik ja soojalembene taim. Enda kasvatatud värsketel tomatitel on võrratu maitse! Samuti on tomati viljad vitamiini- ja mineraalainete rikkad.

Tomatite kasvatamine on üllatavalt lihtne. Kuigi kindla ja suure saagi saamiseks kasvatatakse tomatit kasvuhoones, saab teda kasvatada ka rõdul ja avamaal. Kui eesmärgiks on suurem saak, on kasvuhoone meie kliimavöötmes siiski kõige sobilikum kasvukeskkond.

Tomatil on palju erinevaid huvitavaid ja maitsvaid sorte. Tasub kasvatada rohkem kui kaht erinevat sorti korraga – kui ühe kasvatamine ebaõnnestub, annab mõni neist ikka saaki.

Tomati võib ise seemnest külvata ja ette kasvatada või soetada istutamiseks juba taimena. Tomatitaimede kujundatakse kogu kasvuperioodi vältel: sõltuvalt kasvutüübist eemaldatakse külgvõsud ja taime alumised lehed. Kasvutüübi järgi jaotatakse sordid kahte rühma: determinantsed ehk piiratud kasvuga ja indeterminantsed ehk piiramatu kasvuga. Madalakasvulised determinantsed sordid sobivad avamaale. Indeterminantseid sorte kasvatatakse pigem kasvuhoones.

Teiseks tomatitaimede rühmitamise aluseks on vilja suurus.

- **Lihatomatid** on tavaliselt suureviljalised tomatid, mille viljaliha osakaal on väga suur, kuid mahla ja seemneid vähe. Tomatid on mahedamaitselised ja magusapoolsed ning sobivad suurepäraselt võileivakatteks, aga ka niisama söömiseks. Lihatomatid on väga mitmekesise kuju ja värvusega, sageli on viljad südamekujulised või lapikümarad.
- **Kirsstomatid** on väiksed ja ümarad, mahlarohked ja väiksema viljaliha osakaaluga. Kirsstomatid on maitseküllased ning tihti magusamad kui teiste sordirühmade viljad.
- **Salatitomatid** on kasutuse poolest universaalsed tomatid, võileivakatteks sobivad nad suurema mahlasuse tõttu vähem kui näiteks lihatomatid.

Erineva vilja suurusega tomateid on veel.

Tomatid vajavad maitsva ja suure saagi saamiseks küllaldaselt tasakaalustatud väetamist ja korralikku kastmist.

Tegevused

Veebruar-aprill – TAIMEDE ETTEKASVATAMINE

Võid osta tomatid taimena või kasvatada taimed taas seemnest ise ette.

KÜLVAMINE

- Kui kasvatad tomateid seemnest, siis külva tomatiseemned potti või muusse anumasse paarisentimeetriste vahedega.
- Täida pott niiske mullaga (sobib kaupluses saada olev külvimuld) ja pista seemned umbes ühe sentimeetri sügavusele. Tomatiseemned on pisikesed ja külvamise lihtsustamiseks võib kasutada näiteks pliiatsit.
- Kata seemned mullaga, idanemise soodustamiseks võid anuma ka kilega katta. Valgus ei ole idanemiseks oluline. Tähtsam on soojus, mis võiks jääda 18–20 kraadi juurde.
- Hoia külv niiskena. Kui esimesed taimed on tärkamas, võta kile ära ja vii anum valgesse kohta.

PIKEERIMINE

- Seemned idanevad umbes pooleteise kuni kahe nädalaga. Tärkanud taime esimesed kaks lehte on idulehed. Nende vahelt hakkavad kasvama pärislehed. Kui idulehed on saavutanud horisontaalse asendi ja esimene pärisleht paistab, on õige aeg taimed eraldi pottidesse istutada.
- Nüüd võid pottides kasutada spetsiaalset tomati kasvumulda. Kergita taimeke pulga abil mullast välja, hoides teise käega idulehtedest kinni. Tee pulgaga uue poti mulda väike auk ja istuta taimeke sinna kuni idulehtedeni. Tomatil on soovitatav peajuure otsa ka pisut kärpida, maksimaalselt kuni 1/3.
- Kui enne võisid kõik tomatitaimed tärkata külvinõus koos, siis potti istutatakse nad tavaliselt ühekaupa. Peale pikeerimist sobib kasvukohaks võimalikult valge aknalaud.

TAIMEDE EEST HOOLITSEMININE

- Taimi tuleb korrapäraselt kasta ja mõne nädala pärast ka väetada.
- Taimed sirutavad end valguse poole. Viltu kasvamise vältimiseks pööra potte.
- Kui taimed juba liiga pikaks sirguvad, aga sa ei saa neid veel kasvuhoonesse istutada, võid nad istutada suuremasse potti.
- Enne kasvuhoonesse istutamist on hea potitaimi kasvuhoones 10 päeva vältel karastada, nii kohanevad nad paremini uute tingimustega.

Taimede istutamine kasvuhoonesse – MAI

- Kasvuhoonesse istutatakse tomatid maikuus. Kõrgekasvulisi sorte on paras istutada, kui taime esimesed õied on avanenud. Madalakasvulised istutatakse enne õite avanemist.
- Õige vahekaugus tomatitaimede istutamisel on umbes 40 cm. Tihedama istutuse korral hakkavad taimed üksteist varjama ja saak jääb väiksemaks.
- Tomatitaimed istutatakse umbes 5 cm sügavamale kui nad potis kasvasid. Istutusauku pane komposti, **kanakakat** ja **tomativäetist**. Kasta korralikult.
- Kui tomatitaimed olid aknal kasvades väga välja veninud, saab nad istutada ka poolviltu mulda tehtud väikesesse kraavikesse, juureosa madalamal, näpistades mulda jääval taimeosal lehed ära – taimed hakkavad mullas kasvatama lisajuuri.

Kasvuperiood ja viljade valmimine – MAI-SEPTEMBER

- Istutatud taimed peaks toestama nõõriga kohe, kui taim hakkab viltu vajuma, harilikult peale esimeste õite ilmunist.
- Kasta kasvuhoones tomateid pigem harva, aga siis korralikult, et juurestik ei jääks pinnapealseks. Jahedal ajal kasta kord nädalas, kuumal ajal kaks-kolm korda. Väeta 2x kuus kasvuperioodi jooksul.
- Näpista kord nädalas ära liigsed külgvõrsed, et tomat viljuks paremini ja taime oleks lihtsam toestada. Taimele on soovitatav jätta ainult üks haru, mis kõrgusse kasvab. Ka alumised lehed eemaldatakse kuni esimese õisikuvarreni.
- Kui juulikuus on viljad juba suuremad, tuleks eemaldada ka lehti, mis vilju päikese eest varjavad – kas see on kobarate vahel olev alumine või ülemine leht, ei ole vahet. Ühe korraga on soovitatav eemaldada ühelt taimelt maksimaalselt 2-3 lehte. Üldiselt võib lehtede ja võrsete eemaldamisel olla üsna julge. Taim peaks olema piisavalt hõre, et valgus jõuaks viljadeni, aga fotosüntees siiski lehtede kaudu toimiks. Tomat ei armasta tuuletõmmet, samas loob hilissügisene niiske aeg soodsa keskkonna mädanike tekkeks. Pigem olgu suve lõpus ja sügisperioodil õhk alati jahedam ja kuivem, kui niiskem ja soojem.

Hooaja lõpp – SEPTEMBER

- Jälgi kasvuhoonet ja korja ära ning hävita haigustunnustega lehed ja viljad.
- Kui temperatuur langeb alla 10 kraadi, ei kasva tomat enam. Korja valminud tomatid ära koos viljavarrega või lõika koos kobaraga.
- Korja ära ka rohelised tomatid ja pane need tuppa järelvalmima.
- Hoia tomateid kuivas, pimedas ja õhurikkas ruumis korvis või kastis ühes reas.

Tomatid avamaal peenral

Avamaale istutamisel tuleb taimi enne korralikult karastada, st eelnevalt päeviti pottidega õues hoida. Muus osas võib järgida samu juhtnööre mis kasvuhoonesse istutamise puhul. Muld peab olema kobe ja viljakas. Väetamiseks on hea kasutada spetsiaalset **Tomativäetist**. Isegi kui taimed istutada välja juuni algul, võib tekkida vajadus taimi külmadel öödel kattelooriga katta. Samuti võib sügise poole pika vihmaperioodi jooksul vaja minna kilega katmist. Seepärast võiks ka avamaale istutamise puhul juba eelnevalt planeerida katmise võimalusi. Üheks variandiks on kasutada tugikaartega tunnelit – **osta see valmiskujul** või ehita ise **tugikaartest** ja **kasvuhoonekilest**. Hädapäraselt saab katet lühemaks ajaks kinnitada ka tugikeppide abil. Neid on saada nii **bambusest** kui **plastist** ja erinevate kõrgustega, mis sobivad just sinu taimedele.

Niiskus ja sellest tingitud haigused ongi avamaal tomatite kasvatamisel peamiseks väljakutseks. Jälgi, et kartul ei kasvaks tomatitele liiga lähedal, et vältida lehemädaniku levimist tomatitele. Avamaal on kasvuperiood lühem kui kasvuhoones, seepärast kärbitakse taim nii, et ta jääks ühe harunemata varre ja 2-3 viljakobaraga. Kõik külgvõsud tuleb ära murda. Nii jõuavad viljad valmida. Kõrgekasvuliste tomatite puhul peaks 3-4 kobara ilmumise järel ära murdma ka varre, et taim end rohelise massi kasvatamisega liigselt ei koormaks ja suunaks energia viljade valmimisele. Väikeste põõsastomatite külgvõsused eemaldama ei pea. Avamaal kasvatamiseks vali selleks sobivad õiged sordid. Näiteks 'Terma' jt, Eestis aretatud sordid, mis on loodud spetsiaalselt siinset kliimat silmas pidades. Vaata tomatisortide omadusi, et leida õige sort.

Tomatid rõdupotis

Avamaale, rõdule või terrassile istuta tomatitaimed alles juunikuus, kui külmade oht on möödas. Rõdule või terrassile istutamiseks kasuta sügavat, ideaalis umbes 60 cm sügavust suurt potti, et see liiga kergelt läbi ei kuivaks.

Täida pool potti kasvumullaga, aseta taim mullakuhjale ja säti ümber taime komposti ning väetist, näiteks **Tomati maheväetist**. Täida pott mullaga ja kasta korralikult. Toesta tugikeppidega. Kasta kaks korda nädalas ja väeta alguses üle nädala. Kui tomatid hakkavad valmima, võib väetada harvemini. Võid kasutada ka mugavaid **Tomati väetisepulki**, mille peab lihtsalt taime juurde mulda suruma.

Loe lähemalt tomati kasvatamiseks sobivatest:

- **väetistest**
- **taimekaitsetoodetest**
- **ja lisatarvikutest.**

Tomat

	TAIMEDE ETTEKASVATAMINE	TAIMEDE ISTUTAMINE KASVUHOONESSE	KASVUPERIOOD	HOOAJA LÖPP
AEG	VEEBRUAR-APRILL	MAI	MAI-SEPTEMBER	SEPTEMBER
TEGEVUS	Võid osta tomatid taimena või kasvatada taimed toas seemnest ise ette. KÜLVAMINE Kui kasvatad tomateid seemnest, siis külvata tomateid potti või muusse anumasse paarisenteimeist vahedega. Täida pott niiske mullaga (sobib kaupluses saada olev külvimuld) ja pista seemned umbes ühe sentimeetri sügavusele. Tomatiseemned on pisikesed ja külvamise lihtsustamiseks võib kasutada näiteks pliitsit. Kata seemned mullaga, idanemise soodustamiseks võid anuma ka kilega katta. Valgus ei ole idanemiseks oluline. Tähtsam on soojus, mis võiks jääda 18-20 kraadi juurde. Hoia külv niiskena. Kui esimesed taimed on tärnanud, võta kile ära ja vii anum valgusesse kohta. PIKEERIMINE Seemned idanevad umbes poolteise kuni kahe nädalaga. Tärnanud taime esimesed kaks lehte on idulehed. Nende vahelt hakkavad kasvama pärislehed. Kui idulehed on saavutanud horisontaalse asendi ja esimene pärisleht paistab, on õige aeg taimed eraldi pottidesse istutada. Nüüd võid pottides kasutada spetsiaalset tomati kasvumuld. Kergita taimeke pulga abil mullast välja, hoides teise käega idulehtedest kinni. Tee pulgaga uue poti mulda väike auk ja istuta taimeke sinna kuni idulehtedeni. Kui enne võisid kõik tomatitaimed targata külvivõõrus koos, siis potti istutatakse nad tavaliselt ühekaupa. Peale pikeerimist sobib kasvukohaks võimalikult valge aknalaud. TAIMEDE EEST HOOLITSEMINE Taimi tuleb korrapäraselt kasta ja mõne nädala pärast ka väetada. Taimed sirutavad end valguse poole. Viltu kasvatamiseks vältimiseks pööra potti. Kui taimed juba liiga pikaks sirguvad, aga sa ei saa neid veel kasvuhoonesse istutada, võid nad istutada suuremasse potti. Enne kasvuhoonesse istutamist on hea poti taimi kasvuhoones 10 päeva vältel karastada, nii kohanevad nad paremini uute tingimustega.	> Kasvuhoonesse istutatakse tomatid maikuu. > Kõrgekasvulisi sorte on paras istutada, kui taime esimesed õied on avanenud. > Madalakasvulised istutatakse enne õite avanemist. > Õige vahekaugus tomatitaimede istutamisel on umbes 40 cm. Tihedama istutuse korral hakkavad taimed üksteist varjama ja saak jääb väiksemaks. > Tomatitaimed istutatakse umbes 5 cm sügavale kui nad potis kasvasid. Istutusauku pane komposti, kanakakad ja tomativäetist. Kasta korralikult. > Kui tomatitaimed olid aknal kasvades väga välja veninud, saab nad istutada ka poolviltu mulda tehtud väikesesse kraavikesse, juureosa madalamal, näpistades mulda jääval taimeosal lehed ära – taimed hakkavad mullas kasvatama lisajuuri.	> Istutatud taimed peaks toetama kohe kui taim hakkab viltu vajuma, harilikult peale esimeste õite ilmumist. > Kasta kasvuhoones tomateid pigem harva, aga siis korralikult, et juurestik ei jääks pinnapealseks. Jahedal ajal kasta kord nädalas, kuuma ajal kaks-kolm korda. Väeta kaks korda kuus kasvuperioodi jooksul. > Näpista kord nädalas ära liigsed külgvõrsed, et tomat viljuks paremini ja taime oleks lihtsam toetada. Taimel on soovitatav jätta ainult üks haru, mis kõrgusse kasvab. Ka alumised lehed eemaldatakse kuni esimese õisikuvarreni. Kui juulikuus on viljad juba suuremad, tuleks eemaldada ka lehti, mis vilju päikese eest varjavad – kas see on kobarate vahel olev alumine või ülemine leht, ei ole vahet. Üldiselt võib lehtede ja võrsete eemaldamisel olla usna julge. Taim peaks olema piisavalt hõre, et valgus jõuaks viljadeni, aga fotosünteesi siiski lehtede kaudu toimiks. Tomat ei armasta tuuletõmmet, samas loob hilissügisene niiske aeg soodsa keskkonna mädanike tekkeks. Pigem olgu suve lõpus ja sügisperioodil õhk alati jahedam ja kuivem kui niiskem ja soojem.	> Jälgi kasvuhoonet ja korja ära ning hävita haigustunnustega viljad. > Kui temperatuur langeb alla 10 kraadi, ei kasva tomat enam. > Korja valminud tomatid ära koos viljavarrega või lõika koos kobaraga. Korja ära ka rohelised tomatid ja pane need tuppa järeelvalmima. > Hoia tomateid kuivas, pimedas ja õhurikkas ruumis korvis või kastis ühes reas.
VÄETAMINE 	Ümberistutusväetis-juurte kasvustimulaator Pralumus Juurte toitevedelik Merevetikaekstrakt	Kaltsiumnitraat Kompost Kanakaka Tomativäetis Tomati väetisepulgad Mahe aedviljade vedelväetis Tomati maheväetis	Tomati kastmisväetis Tomati vedelväetis	
AIAAPTEEK 	Looduslik taimehoolditseja Previcur Energy	Neem Vital NeemAza Liimpüünised Roheline seep		
LISATARVIKUD	Taimetõrjetid Liimpüünised	Taimetõrjed Sidumisnoor		

Tomatite väetamine

	TAIMEDE ETTEKASVATAMINE	TAIMEDE ISTUTAMINE KASVUHOONESSE	KASVUPERIOOD	HOOAJA LÖPP
AEG	VEEBRUAR-APRILL	MAI	MAI-SEPTEMBER	SEPTEMBER
VÄETAMINE 	Ümberistutusväetis-juurte kasvustimulaator Pralumus	Kaltsiumnitraat		
	Juurte toitevedelik	Kompost	Tomati kastmisväetis	
	Merevetikaekstrakt	Kanakaka	Tomati vedelväetis	
		Tomativäetis		
		Tomati väetisepulgad		
		Mahe aedviljade vedelväetis		
		Tomati maheväetis		

Taimede ettekasvatamine

- Ümberistutusväetis-juurte kasvustimulaator Pralumus
- Juurte toitevedelik
- Merevetika ekstrakt

Taimede istutamine kasvuhoonesse

- Kaltsiumnitraat
- Kompost
- Kanakaka
- Tomativäetis
- Tomati väetisepulgad
- Mahe aedviljade vedelväetis
- Tomati maheväetis

Kasvuperiood

- Kaltsiumnitraat
- Tomati kastmisväetis
- Tomati vedelväetis
- Tomativäetis
- Tomati väetisepulgad
- Mahe aedviljade vedelväetis
- Tomati maheväetis

Hooaja lõpp

- Kaltsiumnitraat
- Tomativäetis
- Tomati väetisepulgad
- Mahe aedviljade vedelväetis
- Tomati maheväetis

Ümberistutus-juurdumisväetis Pralumus

Tõstab taimede vastupidavust ja aitab kergemini toime tulla ebasoodsate kasvutingimustega. Ühe pakendi sisu (50 g) lahustada 10 liitris vees ja lahusega kasta pistikuid või taimi. Sellest kogusest piisab 60 l mulla kastmiseks või u 24 rõdutaimele või 12 aiataimele.

Merevetika ekstrakt

Regulaarne kasutamine suurendab taimede vastupidavust abiootilise stressi suhtes (öökülm, põud jne). Kasutamisel areneb võimas juurekava, suureneb saagikus, taimed õitsevad pikka aega ja lehed on säravrohelised. Kastmiseks või lehtede pritsimiseks. Kastmine: 30 ml/1 l vee kohta iga 7 päeva tagant. Pritsimine: 10 ml/1 l vee kohta iga 7 päeva tagant.

Juurte toitevedelik

Sobib kastmiseks taimede ümberistutamisel, et leevendada ümberistutamisega paratamatult kaasnevat kasvustressi. 10 tl väetist lahustada 1 l vees.

Kanakaka

Looduslik graanulväetis. Kanakakaga väetamine suurendab saagikust ja parandab mulla kvaliteeti. 1-4 l/10 m², kastmisveeks lahjendada 0,25 l graanuleid 10 l vees.

Tomativäetis

Väetamine parandab kasvu, tagab rikkaliku õitsemise, viljumise ja kõrge saagikuse. Vajadusel väetada mitu korda kasvuperioodi jooksul. 30–50 g/m².

Tomati kastmisväetis

Sisaldab kõiki taimede kasvuks ja arenguks vajalikke põhitoitaineid sobivas vahekorras ning mikroelemente kergesti omastatavas vormis. Tomatitaimede väetamisega alustatakse 14 päeva pärast pikeerimist. Lahustage pulber vees ja kastke taimi 1 kuhjaga mõõdulusikatäis 5 liitrile veele kaks korda nädalas või 2 kuhjaga mõõdulusikatäit 5 l veele valmistatud lahusega üks kord nädalas.

Tomati väetisepulgad

Sisaldavad toitaineid aeglaselt lahustuvas vormis, mis võimaldab taimedel neid omastada järk-järgult vastavalt vajadusele. Seega ei ole karta üleväetamise ohtu. Väetisepulk vajutada täispikkuses mulda taimest 15 cm kaugusele. Sõltuvalt sordi kasvutugevusest panna 1–2 pulka taime kohta. Peale esimeste tomatite ilmumist on soovitatav väetamist korrata väiksema normiga (1/3–1 pulk taime kohta).

Tomati vedelväetis

Väetamine parandab kasvu, tagab rikkaliku õitsemise ja viljumise ning suured, mahlased ja maitsvad viljad. Tasakaalustatult toitunud taimed on kahjurite ja seenhaiguste suhtes hea vastupidavusega. Väetislahusega kasta taimi kasvuperioodil (veebruari septembrini) 1 kord nädalas. 1 korgitäis (10 ml) vedelväetist lahustada 1 l vees.

Neem Vital

Looduslik taimeekstrakt on rikas sekundaarsete taimsete ainete poolest ning aitab tagada terve ja elutähtsa taimekasvu, terved lehed ja õied ning rikkaliku saagi. Pihustada taime lehtedele 1-2 korda nädalas või vastavalt vajadusele.

Mahe aedviljade vedelväetis

Väetise kasutamine tõstab saagikust ja tagab kultuurile omase õite ja viljade aroomi ning maitse. Lisada 10 ml vedelväetist 1 liitrile veele üks kord nädalas.

Tomati maheväetis

Ühtlase ja kestva mõjuga keskkonnasõbralik väetis. Orgaanika parandab mullaviljakust ja elavdab mullaorganismide tegevust. 90-120 g/m² ehk 3-4 peotäit taimele. Kastmisveeks lahjendada 150 g graanuleid 10 l vees. 30 g ≈ peotäis.

Kaltsiumnitraat

Sobib kasutamiseks siis, kui tomatitaim hakkab juba saaki moodustama. Samuti kasulik viljatipu mädaniku ennetamisel. 1-20 g lisada 10 l vette.

Kaalimagneesium

Keemiliselt töötlemata väetis suure kaaliumi, magneesiumi ja väävli vajadusega kultuuride lisaväetamiseks. Kasutada kevadel koos põhiväetisega. Kasvuhoones 30–40 g/m² või 30 g taime kohta ja avamaal 80–100 g/m² või 80 g taime kohta.

Tomatite aiaapteek

TOMATITE KAHJUSTAJAD

Kahjurid

1. **Lehetäid** – imevad taimemahla.
2. **Kasvuhoonekarilane** – imevad taimelehti.
3. **Ripslased** – toituvad pungade, õite ja lehtede mahlast.

Et hoida kasvuhoones eemal kedriklesta, soovitame kurki ja tomatit ühes kasvuhoones mitte kasvatada. Väga head kurgisordid õues kasvatamiseks on lühiviljaline **Dirigent** või **Majestosa**.

Haigused

1. **Hahkhallitus** – vartel, võrsetel ja lehtedel tekib hallituskord, mis tuulega tolmas.
2. **Tomati-ruugehallitus** – lehtedel ümarad või ebakorrapäraseid rohekaskollakad laigud, lehtede alumisel küljel hallikaspruun kirme.
3. **Tomati-pruunmädanik ja tomati-lehemädanik** – lehtedel hallikasrohelistel laigud, viljadel mitmesuguse kujuga laigud, kus kude on sisse vajunud ja viljaliha pruunistub.
4. **Kuivlaiksus** – taime alumistel lehtedel, hiljem ka ülemistel tekivad kuni 7 mm suurused ümarad pruunid laigud.
5. **Tomati varrepõletik** – mulla piiril ja ka ülespoole tekivad varrele pruunikad laigud.

NIPP

Istuta peiulill taimede vahele – see hoiab kahjureid eemal ja meelitab ligi tolmendajaid.

	TAIMED ETEKASVATAMINE	TAIMED ISTUTAMINE KASVUHOONESSE	KASVUPERIOOD	HOOAJA LÕPP
AEG	VEEBRUAR-APRILL	MAI	MAI-SEPTEMBER	SEPTEMBER
AIAAPTEEK 	Looduslik taimehoolditseja			
	Previcur Energy			
		Neem Vital		
		NeemAzal		
		Liimpüünised		
		Roheline seep		

Taimede ettekasvatamine

- Looduslik taimehoolditseja
- Previcur Energy

Taimede istutamine kasvuhoonesse

- Looduslik taimehoolditseja
- Previcur Energy
- NeemAzal
- Liimpüünised
- Roheline seep

Kasvuperiood

- Neem Vital
- NeemAzal
- Liimpüünised
- Roheline seep

Hooaja lõpp

- Roheline seep

Lehetäid imevad taimemahla, nõrgestades nii taimi. Reostades taimi magusate eritistega, muudavad nad taimed haigustele vastuvõtlikuks.

Ennetamine: Vältida liigset lämmastikuga väetamist. Peale kasvuhooja lõppu kasvuhoone korralikult puhastada ja desinfitseerida.

Lahendus: Looduslik taimehoolitseja I, Roheline seep

Roheline seep

Lisada pritsimislahustesse kleepuvuse suurendamiseks. Kasutatakse ka putukkahjurite vastu, aga samuti taimahaiguste profülaktikas. 100–500 ml kontsentrati lahustada 10 liitris vees.

Looduslik taimehoolitseja I

Ekstrakt tõstab taimede kasvuenergiat viies lehtedele ka hulgaliselt erinevaid mikroobe, mis suruvad alla haigustekitajaid ja parandavad taimede naturaalselt vastupanuvõimet.

Taimede ennetav ja korduv piserdamine on soovitatav 7–10 päevaste intervallidega. Pritsige ka lehtede alumisele küljele.

Kasvuhoonekarilaste vastsed ja valmikud imevad taimelehti, kahjustades neid ja põhjustades lehtede varisemist. Peamiseks kahjustuseks on

lehtedele eritav mesikaste, mis takistab fotosünteesi ja millel hakkavad arenema seened. Paljunemist soodustab kuiv õhk ja kõrge temperatuur.

Ennetamine: kontrolli hoolikalt ostetud taimi ja hoia neid alguses eraldi, et karilasi tuvastada. Kui näed ostmisel kasvõi üht karilast taimelt lendu tõusmas, ära osta taime.

Lahendus: Liimpüünised seiramiseks ja püügiks, Looduslik taimehoolditseja I, NeemAzal T/S

Looduslik taimehoolditseja I

Ekstrakt tõstab taimede kasvuenergiat viies lehtedele ka hulgaliselt erinevaid mikroobe, mis suruvad alla haigustekitajaid ja parandavad taimede naturaalselt vastupanuvõimet.

Taimede ennetav ja korduv piserdamine on soovitatav 7-10 päevaste intervallidega. Pritsiage ka lehtede alumisele küljele.

NeemAzal

Kahjurite tõrjeks. 5 ml segatuna 1-1,5 l veega 10-15 m² pritsimiseks. Enne kasutamist tutvu pakendi infolehega.

Kollane liimpüünis

Kahjurite arvu vähendamiseks riputage 100 m² kohta üles 10-12 liimpüünist, paigutades need taimedele ühtlaste vahedega. Liimpüünised peaksid rippuma okste lähedal, kuid ei tohiks lehtede ega okste külge kleepuda. Kui püünis on kahjureid täis, asendage see uuega. Tõhusaks kahjuritõrjeks kasvuhoones või aias paigutage liimpüünised taimedele ühtlaste vahedega.

Ripslased toituvad pungade, õite ja lehtede mahlast, mille tagajärjel kahjustatud lehed keerduvad ja võrsed väänduvad. Imevad taime lehti, õisi ja varsi. Õiepungad ei avane, võrsed deformeeruvad, lehtedel hõbedased laigud.

Ennetamine: hoida kasvuhoone umbrohu vaba. Hoiduda liigsest väetamisest, mulda kobestada ja ümber kaevata.

Lahendus: **Looduslik taimehoolditseja I, NeemAzal T/S**

NeemAzal

Kahjurite tõrjeks. 5 ml segatuna 1–1,5 l veega 10–15 m² pritsimiseks. Enne kasutamist tutvu pakendi infolehega.

Looduslik taimehoolditseja I

Ekstrakt tõstab taimede kasvuenergiat viies lehtedele ka hulgaliselt erinevaid mikroobe, mis suruvad alla haigustekitajaid ja parandavad taimede naturaalselt vastupanuvõimet.

Taimede ennetav ja korduv piserdamine on soovitatav 7–10 päevaste intervallidega. Pritsige ka lehtede alumisele küljele.

Hahkhallitus

Vartel, võrsetel ja lehtedel tekib hallituskord, mis tuulega tolmas. Viljadel on rohelised rõngad ja hallikad laigud. Nakatunud taim hävib lõpuks.

 Nakatumist soodustab taimede liiga tihe seis, niiske õhk, vähene õhu liikumine ja valgusepuudus, samuti liigne lämmastik mullas.

Ennetamine: kasvuhoone õhustamine ja saagikoristuse järgne põhjalik desinfitseerimine.

Lahendus: nakatunud taimeosade kohene eemaldamine.

Tomati-pruunmädanik ja tomati-lehemädanik

Lehtedel hallikasrohelised laigud, viljadel mitmesuguse kujuga laigud, kus kude on sisse vajunud ja viljaliha pruunistub.

 Ennetamine: kasvuhoones õhuniiskuse vähendamine, kasvuhoone õhutamine, kastmine ainult hommikul. Kasvuhoone saagikoristuse järgne põhjalik desinfitseerimine. Haiguse kartulilt ülekandumise vältimiseks hoida kartulipõld tomatitest võimalikult kaugel.

Lahendus: taimejäänuste hävitamine, viljade nakatumise korral põhiosa tomatite korjamine järelvalmimiseks.

Tomati-ruugehallitus

Lehtedel ümarad või ebakorrapäraseid rohekaskollakad laigud, lehtede alumisel küljel hallikaspruun kirme. Saak võib kahaneda kuni 50%.

 Ennetamine: kasvuhoones õhuniiskuse vähendamine, kasvuhoone õhutamine, kastmine ainult hommikul. Kasvuhoone saagikoristuse järgne põhjalik desinfitseerimine.

Lahendus: esimeste haigustunnustega lehtede kõrvaldamine ja hävitamine.

Tomati varrepõletik

Esineb kasvuhoones, kus igal aastal mulda ei vahetata. Mulla piiril tekivad varrele pruunikad laigud. Laikude kohal on koor sisse vajunud ja laik on limase kihiga kaetud. Laigud võivad tekkida ka varre ülemisele osale, leherootsudele, õievartele, külgrootsudele ja isegi viljadele. Viljadele tekkinud haigusvormi nimetatakse mustmädanikuks. Viljavarre kinnituskohdadesse ilmuvad vesised laigud, mis suurenevad ja süvenevad. Viljadele tekivad ringid. Haigestunud taimed jäävad kasvus kängu ja närbuvad viljakandeeas. Haiged viljad mädanevad järelvalmimisel ja säilitamisel.

Ennetamine: kasvumulla vahetamine kasvuhoones. Suurte temperatuurikõikumiste vältimine kasvuhoones. Kasvuhoone saagikoristuse järgne põhjalik desinfitseerimine.

Lahendus: esimeste haigustunnustega lehtede ja viljade hävitamine.

Kuivlaiksus

Taime alumistel lehtedel, hiljem ka ülemistel tekivad kuni 7 mm suurused ümarad pruunid laigud. Laigud suurenevad ja liituvad. Viljadel kergelt sisse vajunud ümarad tumedad laigud, mis on kaetud musta tiheda kirmega.

Ennetamine: kasvuhoone põhjalik desinfitseerimine.

Lahendus: esimeste haigustunnustega lehtede ja viljade hävitamine. Taimejäänuste hävitamine.

Previcur Energy

Haiguste tõrjeks. 15–60 ml preparaati lahustada 10 l vees ja kasta 2 liitrit 1 m²-le.

Tõrjutavad haigused: tõusmepõletik (Phytophthora, Pythium, Aphanomyces, Peronospora jt) ja ebajahukaste.

Taimekaitsevahendi kasutamisel tuleb järgida pakendil ja ohutuskaardil olevaid kasutusjuhendit.

Roheline seep

Lisada pritsimislahustesse kleepuvuse suurendamiseks. Kasutatakse ka putukkahjurite vastu, aga samuti taimehaiguste profülaktikas. 100–500 ml kontsentrati lahustada 10 liitris vees.

Lisatarvikud tomatite kasvatamiseks

	TAIMEDE ETTEKASVATAMINE	TAIMEDE ISTUTAMINE KASVUHOONESSE	KASVUPERIOOD	HOOAJA LÕPP
AEG	VEEBRUAR-APRILL	MAI	MAI-SEPTEMBER	SEPTEMBER
LISATARVIKUD	Taimeetiketid Liimpüünised	Taimetoed Sidumishöör		

Taimede ettekasvatamine

- Taimeetiketid
- Liimpüünised

Taimede istutamine kasvuhoonesse

- Taimetoed
- Sidumishöör

Taimeetiketid

Info märkimiseks.

Taimetoed

Taimede toestamiseks.

Kollane liimpüünis

Kasuta monitoorimiseks. Riputage 100 m² kohta üles 10–12 liimpüünist, paigutades need taimedele ühtlaste vahedega. Kui püünis on kahjureid täis, asendage see uuega. Tõhusaks kahjuritõrjeks kasvuhoones või aias paigutage liimpüünised taimedele ühtlaste vahedega.

BALTIC AGRO KASVATUSJUHISED

Kasvatusjuhiste abil saab koduaias kasvatada lihtsalt ja õigesti terveid, lopsakaid ja saagikaid taimi. Baltic Agro kasvatusjuhised aitavad leida vaevata taimekasvatust infot taimede kasvatamiseks ning võita aega aiaelu nautimiseks.

Kasvatusjuhistes tutvustame kasvatamise kunsti saladusi: näiteks kuidas ja millal kasta või anda taimedele väetist, arvestada erinevate taimede vajadustega ja jälgida oma hoolealuste tervist. Siin on ka soovitusel parimatele seemnetele, väetistele, taimede kaitsevahenditele ja muule aias vajalikule.

Baltic Agro - Sinuga aias!

Vaata ka maasika kasvatusjuhist veebis!

Maasika kasvatusjuhised
Baltic Agro

Kirjuta meile, kas kasvatusjuhistest oli sulle abi! Anna teada, missuguste taimede kasvatamise ja kasvatusetappide kohta vajad põhjalikumat infot.

Tagasiside on oodatud
balticagro.koduaed@balticagroestonia.com.

Leia nippe ja nõuandeid, osale mängudes ja loosimistel!
facebook.com/balticagrokoduaed

koduaed.balticagro.ee

Baltic Agro